

Prioriteiten Nederlands voorzitterschap in 2026

Op 1 januari 2026 neemt Nederland het jaarlijks roulerende voorzitterschap van de Benelux Unie over van Luxemburg.

Het Nederlandse voorzitterschap zal zich concentreren op drie prioritaire beleidsterreinen, die nauw aansluiten bij de kerngebieden van het Benelux-Unieverdrag:

1. Economische samenwerking en interne markt
2. Veiligheid en weerbaarheid
3. Toekomstgerichte transitie, inclusief energie-samenwerking

1. ECONOMISCHE SAMENWERKING EN INTERNE MARKT

De economische samenwerking binnen de Benelux is een belangrijke pijler van het Nederlandse voorzitterschap in 2026. Nederland wil de sterke economische integratie tussen de drie landen benutten om gezamenlijke groei, innovatie en economische weerbaarheid te bevorderen. Het verbeteren van de interne-marktsamenwerking is een speerpunt, waarbij wordt gewerkt aan het wegnemen van onnodige barrières tussen de Benelux-landen en breder binnen de EU, zoals territoriale leveringsbeperkingen. De Benelux maakt zich gezamenlijk sterk voor EU-regelgeving die deze beperkingen tegengaat.

Het Nederlandse voorzitterschap zet in op het wegnemen van belemmeringen die grensoverschrijdende activiteiten van bedrijven en burgers onnodig in de weg staan. Denk hierbij aan inspanningen gericht op de erkenning van beroepskwalificaties tussen de landen, het mogelijk maken van grensoverschrijdend e-factureren of Benelux-inspanningen om in EU-verband zogeheten business wallets te realiseren.

Het voorzitterschap zal zich inspannen om de samenwerking tussen onze landen te intensiveren en grensbarrières weg te nemen waar mogelijk. Hierbij krijgt de interactie tussen de Benelux en de EU dit jaar extra aandacht. De bijzondere positie die de Benelux inneemt als proeftuin van Europa wordt benut om innovatieve stappen te nemen die bijdragen aan het versterken van onze drie landen. Dit draagt bij aan de versterking van de EU, en kan inspiratie bieden voor andere lidstaten. Ook zal Nederland er als voorzitter op gericht zijn de Europese besluitvorming gezamenlijk vanuit de Benelux te beïnvloeden. Nederland zal eveneens mogelijkheden verkennen om tot een gezamenlijke of gecoördineerde implementatie van EU-regelgeving te komen.

De Benelux Unie zal zich onder Nederlands voorzitterschap verder inspannen om het Multilateraal Verdrag inzake de automatische erkenning van kwalificaties in het hoger onderwijs te bevorderen en de toetreding van nieuwe staten te onderzoeken. Zo zal Polen naar verwachting in 2026 kunnen toetreden. Er zal een conferentie georganiseerd worden voor instellingen voor hoger onderwijs in de landen die het verdrag hebben ondertekend.

Het juridisch instrumentarium van de Benelux Unie is bij uitstek geschikt om grensbelemmeringen te verminderen en samenwerking tussen grensregio's te bevorderen. Het Interreg project 'Schakelpunt Grensbelemmeringen Vlaanderen – Nederland' is instrumenteel om deze belemmeringen beter in kaart te brengen en kan als inspiratie dienen voor schakelpunten in andere grensregio's. Daarmee stimuleert de Benelux de implementatie van de BRIDGEforEU-verordening.

2. VEILIGHEID EN WEERBAARHEID

Naast de Nederlandse focus op het concurrentievermogen van de Benelux is, mede in het licht van de geopolitieke ontwikkelingen, een intensievere samenwerking op het gebied van weerbaarheid prioritair.

Nederland denkt hierbij ten eerste aan het vergroten van bewustwording in alle lagen van de samenleving over voorbereiding op crisissituaties. Gezamenlijke crisissimulaties en kennisuitwisseling zijn hiervoor nuttig. De samenwerking tussen actoren die actief zijn in crisissituaties, zoals hulpdiensten en overheidsinstanties, wordt erdoor versterkt.

Ter versterking van onze weerbaarheid zet Nederland verder in op een optimale benutting van de instrumenten van het Benelux-Politieverdrag. Zo kunnen we effectiever optreden tegen ondermijning door de georganiseerde misdaad. Het bevorderen van nauwere kennisuitwisseling in Benelux-verband over hybride dreigingen is nadrukkelijk onderdeel

van de voorzitterschapsagenda, in nauwe samenhang met de EU-preparedness strategy en de Europese weerbaarheidscoalitie.

Daarnaast zal het voorzitterschap aandacht houden voor terug- en overnameovereenkomsten en visumvrijstellingsovereenkomsten voor houders van diplomatieke en dienstpaspoorten die in Benelux-verband worden gesloten. Zo werden in 2025 verdragen getekend met Belize, Suriname en Kirgizië. Zowel de inwerkingtreding van deze verdragen als de onderhandelingen over nieuwe verdragen heeft de bijzondere aandacht van het voorzitterschap.

De inzet op weerbaarheid reikt echter verder dan die gericht op crisisparaatheid of justitie- en veiligheidssamenwerking. Het gaat hierbij bijvoorbeeld ook om voedselzekerheid en veilige toeleveringsketens. Gezien de gedeelde veiligheidsuitdagingen van de drie landen, onze verweven productieketens en de rol van Nederland als agro-logistieke hub in Europa, is een gezamenlijke Benelux-aanpak essentieel.

3. TOEKOMSTGERICHTE TRANSITIE, ENERGIESAMENWERKING

Nederland is ervan overtuigd dat de Benelux Unie een leidende rol kan spelen in het versterken van een toekomstbestendige economie, met een prominente plaats voor innovatie. Vanuit dit perspectief zal de Benelux inzetten op het vergroten van duurzame mobiliteit. Nederland wil onder meer het grensoverschrijdend fietsverkeer bevorderen en vanuit de Benelux stappen zetten om autonoom wegvervoer te bevorderen.

Nederland ziet circulariteit als een kans om duurzaamheid en economische groei te combineren. Door samenwerking binnen de Benelux wil Nederland bijdragen aan een volledig circulaire economie tegen 2050. Hierbij wordt naar complementariteit gezocht tussen EU-initiatieven en Benelux-projecten.

In nationale veiligheidsstrategieën en weerbaarheidsplannen neemt energie een steeds prominentere positie in. Maatregelen om de veerkracht van de economie, de bevolking, de digitale en

overige infrastructuur te verhogen, vragen om een integrale visie op het strategische belang van energiezekerheid. Regionale energiesamenwerking is van groot belang in de huidige tijden. Een uitwisseling van best practices over de minimale operationele vereisten waaraan de energievoorziening moet voldoen, zal gebruikt worden als basis voor concrete aanbevelingen.

Regionale samenwerking kan daarnaast bijdragen aan een efficiëntere en snellere energietransitie om onze energievoorziening toekomstbestendig te maken. De Benelux kan bovendien een rol spelen in de Europese discussies over energieprijzen, marktintegratie, de hervorming van de elektriciteitsmarkt, de ontwikkeling van offshore netverbindingen en wind-op-zee-projecten. Dit verloopt het beste via de Pentalaterale samenwerking, bestaande uit de Benelux, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland, en de North Seas Energy Cooperation (NSEC), waarvan de Benelux het secretariaat voert en Nederland komend jaar ook voorzitter is.